

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1435/2016
16.03.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Снежане Андрејевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Весне Поповић и Лидије Ђукић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ... код ..., коју заступа Никола Савић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Београд, Филијала ..., кога заступа Милош Пејовић, адвокат из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Пироту Гж 460/16 од 05.05.2016. године, у седници већа одржаној 16.03.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Вишег суда у Пироту Гж 460/16 од 05.05.2016. године, као изузетно дозвољеној.

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Вишег суда у Пироту Гж 460/16 од 05.05.2016. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пироту П 2218/15 од 22.02.2016. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање из Београда, Филијала ... да тужиљи АА из села ... код ... на име накнаде штете за период од 01.01.2008. године до 31.10.2015. године плати месечне износе ближе наведене у изреци, са припадајућом законском затезном каматом. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиљи на име трошкова поступка плати 76.284,00 динара, у року од 8 дана.

Пресудом Вишег суда у Пироту Гж 460/16 од 05.05.2016. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Пироту П 2218/15 од 22.02.2016. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, позивом на разлоге прописане чланом 404. ЗПП.

Према члану 404. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не се би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). О дозвољености и основаности ревизије одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија (став 2. наведеног члана).

Врховни касациони суд је размотрио ревизију туженог и оценио да су испуњени законски услови за примену института изузетно дозвољене ревизије, ради уједначавања судске праксе и тумачења одредаба о признању застареле обавезе (члан 366. Закона о облигационим односима) и одредаба о вансудском поравнању (члан 1089. Закона о облигационим односима).

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је корисница права на породичну пензију као удовица ББ, живаоца инвалидске пензије коју је остварио код Фонда за социјално осигурање војних осигураника. Решењем наведеног Фонда од 03.07.2009. године тужили је признато право на породичну пензију почев од 15.06.2009. године на 2340,635 бодова, односно 70% од пензије умрлог са вредношћу бода на дан признавања права од 11,476 динара. Решењем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање бр. ... од 25.01.2008. године, објављеним у "Службеном гласнику РС" бр. 20/2008 од 19.02.2008. године извршено је ванредно усклађивање пензија, вредности општег бода и новчаних накнада од 01.01.2008. године за 11,06%, а исплата ће се вршити од 01.01.2008. године. На основу одлуке министра одбране о усклађивању војних пензија за 2007. годину од 20.03.2008. године, којом је уређен начин годишњег усклађивања износа пензија војних осигураника, остварених по Закону о војсци Југославије са пензијама одређеним за 2007.годину је одређено да новчана вредност бода за обрачунавање пензија и других новчаних накнада корисника војних пензија од 01.01.2008. године износи 9,40 динара. Тужили је извршено усклађивање пензија за 4,21% почев од 01.01.2008. године, на тај начин што је вредност бода повећана од 9,02 на 9,40 динара. Према члану 193.став 1. Закона о војсци Србије ("Службени гласник РС" бр. 116/07, 88/09, 101/10 који је ступио на снагу 01.01.2008. године) усклађивање износа пензија војних осигураника остварених до дана ступања на снагу овог закона, као и пензија остварених по ступању на снагу овог закона, врши се по динамици и на начин утврђен законом којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање. Вештачењем путем вештака економске струке утврђена је разлика између износа пензија које су тужили плаћене за период од 01.01.2008. године до 31.10.2015. године и пензије која би јој била плаћена да је на већ обрачунату и исплаћену пензију примењено увећање од 11,06% на вредност бода од 9,40 динара. Вештак је дао и другу варијанту обрачуна који представља разлику између пензије коју је тужила примила и оне коју би примила да је пензију тужени ускладио за 11,06% на вредност бода од 9,02 динара (без обрачуна о повећању од 4,21% којом је вредност бода увећана са 9,02 на 9,40 динара по одлуци министра

одбране). Према другој варијанти тужиљи је за период од 01.01.2008. године до 31.10.2015. године мање исплаћена пензија у износу од 186.057,22 динара. Тужени је током поступка истакао приговор застарелости потраживања. Такође, тужени је поднеском од 09.11.2015. године обавестио тужиљу да ће извршити усклађивање пензије за 11,06% за период од 01.01.2008. године до 31.10.2015. године, које ће на основу закључених уговора о вансудском поравнању исплатити једнократно у јануару 2016. године и то само за уговоре о вансудском поравнању који се закључе до 10.12.2015. године. У обавештењу је наведено да је потребно уз захтев за исплату усклађене пензије приложити доказ о окончању парничног поступка, односно поднесак о повлачењу тужбе и одрицању од тужбеног захтева.

Нижестепени судови су тужбени захтев усвојили према другој варијанти налаза вештака применом усклађивања од 11,06% на вредност бода од 9,02 динара. Оцењујући приговор застарелости судови су закључили да је приговор неоснован, из разлога што обавештење туженог од 09.11.2015. године представља признање дуга, у смислу члана 387. Закона о облигационим односима, којим је тужени прекинуо застаривање које је почело тећи изнова.

Основано се ревизијом оспорава становиште нижестепених судова да је обавештењем туженог РФ ПИО упућеном тужиљи којим је позива да закључи вансудско поравнање (у ком случају ће тужиљи признати обавезе за период од 01.01.2008. године, па убудуће), тужени извршио признање застареле обавезе, односно признао дуг и одрекао се застарелости, због чега је приговор застарелости који је у току поступка истакао тужени оцењен као неоснован.

Према закључку апелационих судова Републике Србије и Врховног суда од 18.03.2016. године, обавештење директора РФ ПИО упућено корисницима војних пензија не представља писмено признање застареле обавезе већ позив за закључење вансудског поравнања. Према члану 1089. Закона о облигационим односима, уговором о поравнању лица између којих постоји спор или неизвесност о неком правном односу, помоћу узајамних попуштања прекидају спор, односно уклањају неизвесност и одређују своја узајамна права и обавезе. Према члану 1090. став 1. истог закона, попуштање се може састојати, између осталог, у делимичном или потпуном признавању неког захтева, узимању на себе неке нове обавезе, у смањењу каматне стопе, у продужењу рока, у пристајању на делимичне отплате, у давању права на одустаницу. Према ставу 2, попуштање може бити условно. Према ставу 3, кад само једна страна попусти другој, на пример призна право друге стране, то није поравнање, те не подлеже правилима о поравнању. Према члану 366. став 1. Закона о облигационим односима, писмено признање застареле обавезе сматра се као одрицање од застарелости.

Признање застареле обавезе се не може дати под условом, јер таква могућност није законом прописана, за разлику од вансудског поравнања за које је у члану 1090. став 2. прописано да попуштање може бити условно. Понуда туженог да корисницима пензије призна и исплати застарело потраживање је дата под

условом да се тужиоци одрекну тужбеног захтева и закључе вансудско поравнање. У томе би се огледало попуштање тужилаца, наспрам попуштања туженог да призна и исплати застарело потраживање.

Сходно томе, понуда учињена од стране Фонда ПИО за закључење вансудског поравнања не може се сматрати признањем застарелог дуга и од значаја је само ако тужиоци, чинећи уступак са своје стране, тужбу повуку и определе се за закључење вансудског поравнања, у ком случају ће им тужени признати и застарела потраживања. Уколико тужиоци наставе са вођењем спора, попуштање које је понуђено у циљу закључења вансудског поравнања, не производи дејство, односно не може се сматрати признањем дуга и одрицањем од застарелости, у смислу чланова 365. и 366. Закона о облигационим односима. Пошто нема признања дуга, односно одрицања од застарелости, нема ни прекида тока рока застарелости у смислу члана 387. Закона о облигационим односима.

Међутим, иако је обавештење туженог од 09.11.2015. године од стране нижестепених судова погрешно оцењено као признање застареле обавезе, ово није имало утицаја на правилност нижестепених одлука. Предмет тужбеног захтева је накнада штете због незаконитог и неправилног рада туженог у извршењу обавеза исплате пензија – ускраћивање исплате увећане пензије након њеног усклађивања за 11,06% од 01.01.2008. године, по основу решења туженог од 25.01.2008. године ("Службени гласник РС" бр. 20/08). Рок застарелости потраживања из члана 376. ЗОО у конкретном случају почиње тећи од када је тужилац први пут сазнао за исплату у мањем обиму и то 20.02.2008. године, када је могао имати сазнање да пензија из јануара 2008.године није усклађена по решењу туженог од 25.01.2008. године (објављен у "Службеном гласнику РС" дана 19.02.2008. године). Ради се о штети која настаје сукцесивно, па субјективни као и објективни рок застарелости теку од доспелости сваког појединачног месечног износа пензије која је исплаћена у мањем обиму од припадајућег. Тужба је поднета 03.02.2011. године, па најстарије незастарело потраживање потиче из јануара 2008.године, јер од доспелости тог потраживања 20.02.2008. године до подношења тужбе 03.02.2011. године није протекао рок застарелости од три године од сазнања за штету, прописан чланом 376. став 1. ЗОО. Из ових разлога је приговор застарелости потраживања туженог неоснован, па је тужбени захтев правилно усвојен за период од јануара 2008. године до октобра 2015. године.

Из наведених разлога, применом члана 404. став 1. и 416. став 2. Закона о парничном поступку, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Снежана Андрејевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић